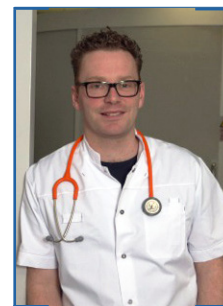

OP HET SPREEKuur

Elke maand vertelt één van de dierenartsen van Dierenziekenhuis Drechtstreek over patiënten die op het spreekuur zijn geweest en hun behandeling. Deze maand vertelt drs. Hans Mulders over het fenomeen de ‘lapjeskater’.

Af en toe komt er in de praktijk iets speciaals langs. En vaker dan we wellicht doorhebben. Misschien heeft u zonder het te beseffen zelf in huis zo’n super speciale kater rondlopen. De meeste mensen, zeker de kattenliefhebbers, weten dat een ‘lapjeskat’ altijd een poes is en nooit een kater. Er zijn echter wel degelijk lapjeskaters, en mijn collega’s weten dat ik ze ‘spaar’. Foto’s van ze dan wel te verstaan. Dat heeft me onlangs zelfs een ‘lapjesplaskater’ opgeleverd! Maar hoe zit dat nou, die lapjeskater?

Aangeboren genetische afwijking

Het is inderdaad zo dat verreweg de meeste lapjeskatten poezen zijn en geen katers. Een lapjeskater is namelijk eigenlijk een kater met een aangeboren afwijking in zijn genetisch materiaal. Genetisch materiaal is opgeslagen in chromosomen en van elk chromosoom zijn er twee. Eén setje gekregen van de moeder en één setje gekregen van de vader. Het geslacht van een dier (of mens) wordt bepaald door de geslachtschromosomen. Ook daarvan bestaan er twee en die worden X- of Y-chromosoom genoemd. Een poes (vrouwelijk) heeft twee X-chromosomen (XX) en een kater (mannelijk) heeft één X-chromosoom en één Y-chromosoom (XY). Chromosomen bevatten alle informatie over elke eigenschap van een organisme. Dus bijvoorbeeld de kleur van de ogen, de lengte van de vacht etc.

‘Foutje’ van Moeder Natuur

Nu is de kleur van een kat (in ieder geval die van de Europees korthaar of ‘huis tuin en keuken kat’) beschreven op het X-chromosoom. Bijvoorbeeld rood of zwart. Per X-chromosoom wordt er maar één kleur beschreven. Dus om twee kleuren te hebben (rood en zwart) moet je dus 2 X-chromosomen hebben. Wit is in dit geval het ‘gebrek’ aan kleur en dat wordt niet op het X-chromosoom beschreven. Dus twee kleuren betekent 2 X-chromosomen en dus vrouwelijk! Makkelijk toch? Af en toe slipt er echter een foutje door het schijnbaar onfeilbare systeem van Moeder Natuur en wordt er een katertje geboren met twee X-chromosomen EN één Y-chromosoom (dus XXY). Aan de buitenkant zorgt dat ene Y-chromosoom ervoor dat het katertje echt een katertje is (dus testikels en een penis). De twee X-chromosomen maken het echter mogelijk dat de vacht twee kleuren kan hebben. Een lapjeskater dus. Overigens mankeren deze katertjes verder meestal niets, behalve dat ze doorgaans volledig onvruchtbaar zijn. Nu zijn ze vrij zeldzaam en er zijn geen betrouwbare

cijfers over hoe vaak dit voorkomt. Wellicht vaker dan we denken, want meestal zijn het toevalstreffers. Zo ook de kater waarvan de blaas verstopt zat vorige week. Dat is een zeer ernstige aandoening waarover een andere keer meer. Dat noemen we een plaskater. Dit was dus een ‘lapjesplaskater’, en die zijn helemaal zeldzaam!

Hans Mulders, Dierenziekenhuis Drechtstreek, Dordrecht

